

Prefaci

Lo cant d'una prima etèrna

Max Roqueta es totjorn estat interessat per l'ensenhament de l'occitan, plan conscient que la lenga transmesa als joves es una lenga que viu. Las questions que nos pausava, los encoratjaments que nos donava èran la marca d'un interès vertadièr e totjorn plan informat. Quand li demandàvem per venir dins una classa, participar a un projècte o un rescontre pedagogic, disiá pas de non. Portava sa pèira. L'istòria de *Goteta* que nos agrada de tornar publicar n'es un bon exemple.

En 1986, d'ensenhaires d'occitan recampats per Andrieu Clement dins un estagi que se debanava a Mende, dins çò que s'apelava encara « l'Escòla Normala », aguèron l'idèa de far escriure per los escolans una istòria sus lo tèma de l'aiga. Aital espeliguèt *Goteta*. Las escòlas a de reng inventèron las aventuras de la pichòta Gota. Dotze participèron en Losèra : Balsièjas, Barjac, Barra-de-las-Cevenas, Beirac, Bleimard, Estables, Lanuèjols, Mende, Montrodat, Pont-de-Montvèrt, Sant-Fresal-d'Albujas... I aguèt donc *Goteta* dins la nèbla, *Goteta* dins la bauma,

dins l'aucèl, dins l'òme, dins l'arbre, Goteta remontant lo temps, traversant los monds de dins la tèrra e de sus la tèrra... E Max Roqueta recampèt las istòrias, d'unas en francés, d'autras en occitan, e coma un rapsòde antic faguèt òbra d'aqueles fragments ligats e cordurats. Generós, atentiu, rescontrèt dròlles e regents, los anèt veire, discutiguèt amb eles ... n'i a que se'n sovenon e ne parlan amb calor. Puèi escriguèt l'istòria, e lo CDDP de Losèra la publiquèt, amb d'illustracions d'Armand Sébelin.

Vint ans i a, la pròsa de Max Roqueta èra de bon comprene per los escolans de Losèra, non solament perquè èran dins lo projècte d'escritura, mas perquè èran plan mai dins la lenga. A l'ora d'ara, convendriá puslèu a de collegians bilingües o plan avançats dins la mestresa de la lenga per poder s'exercir a la lectura autonòma. Es per acompanhar lo legeire novelari dins son camin de lectura en occitan que porgissèm aquí l'enregistrament del tèxt integral. Es una causida d'en primèr pedagogica. Esperam qu'ajudarà cadun per dintrar, a son ritme, dins l'istòria que son estructura cumulativa la rend relativament aisida de seguir, e per se daissar puèi guidar per l'ample de la frasa

roquetiana ont Goteta, bèla primièra, es enrebalada, coma o es amb sas sòrres dins la nívòl trigossada per lo vent, per la pluèja e per l'auratge, d'un moviment infinit e necessari.

Goteta es una monada, la particula mai pichòta de vida que pòsca existir. A la facultat d'o sentir tot, d'o veire tot « a bèles uèlhs vesents », de lisar dins totas las fendasclas del mond e de ne far gaug en tota circumstància. Amb ela, los camins de la vida s'esperlongan de sègle en sègle, dins una amolonament de metamorfòsis que la fan participar de tot çò que viu, òme, bèstia, tèrra, arbre... E dins son verd paradís, tot es subjècte d'encantament : lo païsatge umanizat, lo formiguièr de las ensenhas, los cants dels trobadors, las èrsas de la mar, lo còr franciscan dels aucèls. Goteta es una fòrça poètica, metaforica, passa d'un mond a l'autre, fa lo ligam entre las estelas e las formigas, coma entre las venas del còs e las de la tèrra o del racinum. A un biais intens de viure lo temps, lo sap suspendre, per la contemplacion, mas li es sotmesa, condemnada qu'es a mudar eternament. Sèm pas estonats de trobar tant de ressons de l'univèrs poètic de Max Roqueta dins aquel escrich que, per èsser de circumstància, prend pasmens tota sa plaça dins l'òbra, a

un punt particular de madurason. Contemporanèu de la publicacion de *Verd Paradís IV*¹, *Goteta o los camins de la vida* nos sembla, retrospectivament, anonciar d'òbras publicadas mai tard, coma se foguèsse una promessa d'escritura avenidoira o lo moment d'una gestacion. L'atrivança per la geografia secreta e l'alquimia del còs uman, lo viatge labirintic per las « canòlas ont corrís la sang », las correspondéncias entre aquel mond escur e las immensitats de la mar e del cèl evòcan la *Cèrca de Pendariès*², lo mètge de la Renaissença que vòl descobrir « lo mond secret que nos fai pont entre nòstre èime e la natura ». E lo percors gaireben iniciatic de *Goteta*, que li es donat de veire çò que l'esperit uman pòt ni veire ni comprene, de tant qu'es pesuc e maladrech, sembla lo de la Sibila dins *Tota la sabla de la mar*³. Coma *Goteta*, la Sibila conois milanta incarnacions e se chala de tota forma novèla de la vida « Viure una vida altra. La vida, pas solament d'un autre, òme o femna. Que se pòt aisidament imaginar. Mas aquela d'una altra mena de vivent, bèstias o plantas, tan desparièrs de n'autres qu'avèm fòrça mau a n'imaginar la vertat ». L'exercici es un jòc e « li èra tant agradiu coma al dròlle, d'un an a l'autre, la descobèrta dau mond ».

Es plan dire que çò que balhèt Max Roqueta als escolans de Losèra es pas solament un pauc de son temps e de son mestièr d'escrivan, es una paraula inspirada per la curiositat dels joves, es « la musica de sòmi » qu'escotava drollet dins los contes de Prien l'encantaire. E aqueste cant del mond que celèbra los camins de la vida s'adreïça a totes, familièr e pertocant coma lo cant del cocut qu'a Goteta li sembla « lo cant, lo dire, la paraula d'una prima etèrna ». D'aquò, coma de tot, lo mercejam.

Claire Torreilles

1 - *L'uòlh del cat*, Institut d'Estudis Occitans, 1987.

2 - *La Cèrca de Pendariès*, Llibres del Trabucaire, 1996.

3 - *Tota la sabla de la mar*, Llibres del Trabucaire, 1997.